

OPTIMER NATUREFFEKTEN AF 4 PCT. IKKE-PRODUKTIVE AREALER

Tips til at få den mest positive natureffekt ud af de nye krav
om udlægning af 4 pct. ikke-produktive omdriftsarealer.

DET UDLAGTE AREAL kan hedde forskellige ting, men i praksis er de forskellige typer af brak, bræmmer, markkrat og småbiotoper blot flere sider af samme sag. Reelt kommer man rigtig langt, hvis man bare forholder sig til Landbrugsstyrelsens minimumsregler for, hvad man skal, og hvad man må på de arealer, der skal opfylde 4 pct.-kravet.

Småbiotoper – ingen krav

En overskuelig måde at løse GLMS-forpligtelsen og samtidig opnå en reel positiv natureffekt vil være at udlægge såkaldte ”småbiotoper”. Småbiotoper defineres af Landbrugsstyrelsen som er et areal på mindst 100 m² og højst 1 ha, som du ikke dyrker i ét eller flere kalenderår. Der er ikke nogen andre krav, men natureffekten er der. Flere mindre småbiotoper giver en bedre natureffekt end én stor, da det er i grænsefladerne mellem biotoperne og markerne, der lever flest vilde plante- og dyrearter.

Småbiotoper kan udlægges på utallige måder på et omdriftsareal: Ukurante markhjørner, nordsiden af læhegn eller skov, som striber/kiler midt i en mark, eller som våde, tørre eller knoldede pletter, som man i forvejen har svært ved at dyrke.

Hvis man på sin ejendom har større eksisterende naturområder som skov, eng, mose eller hede, kan det ofte have en stor naturværdi at opfylde 4 pct.-forpligtelsen ved at lægge et større ikke-produktivt areal op ad disse naturområder. Da arealet så typisk vil være meget større end 1 ha, må maksimalt halvdel af marken og højst 1 ha stå som småbiotoper, mens resten af arealet så kan være brak eller bræmmer med krav om en årlig slåning (slåningsbrak).

Plantedække med naturlig flora

Det mest enkle plantedække til de udlagte arealer er at lade den høstede stub med spildfrø og evt. efterafgrøde stå urørt efter 1. januar. Blomstrende og frøgivende ukrudtsplanter vil så vokse frem, og det giver det bedste og mest naturlige fødegrundlag og levested for markens insekter og fugle. Efter et par år vil naturindholdet dog typisk ændre sig og blive ringere, fordi rodukruddt overtager

Foto: Maja E. Petersen

Nytteinsekter som mariehøns kan have stor glæde af 2-5 m brede urørte striber ned gennem store marker med ca. 100 meters mellemrum. Her kan de overvintre og i forsommeren hurtigt vandre ind i marken på jagt efter skadedyr.

Kravet om fire pct. uproduktivt areal kan opfyldes med op til 1 ha store 'Småbiotoper'. Lægger man dem, som her omkring et eksisterende markrat, opnår man den største natureffekt.

arealet. Hvis man vil beholde placeringen af det udlagte areal, kan det derfor være med til at opretholde natureffekten, hvis man tilplanter dele af arealet med buske, eller hvis man beriger det med vildt- og bivenlige tiltag. Hvor det er muligt, kan det også have god natureffekt, hvis det tilgroede areal tages i drift igen og erstattes af nyt udyrket areal, der placeres et andet sted på bedriften. På omdriftsarealer er den biodiversitet, man kan fremme med 4 pct. udtagning, knyttet til forstyrrelser, dvs. de vilde arter har tilpasset sig den årlige driftscyklus med jordbearbejdning og høst. Naturen er dynamisk, og nogle gange er det overraskende, hvad der virker bedst.

Især de økologiske bedrifter kan have gavn af at fremme nyttedyr bedst muligt i markerne. Det kan gøres ved etablere 2-5 meter brede striber (registreres som småbiotoper) som står urørte ned gennem store marker med ca. 100 meters mellemrum. Samtidig kan man fjerne markkiler og tilpasse til en effektiv maskinbredde. Her kan nytteinsekter som edderkopper, løbebiller, gulddøjer og

● Naturlig flora giver det bedste og mest naturlige fødegrundlag og levested for markens insekter og fugle

mariehøns overvintre og i forsommeren hurtigt vandre ind i marken på jagt efter skadedyr.

Forårsslåning er bedst for naturen

Ikke-produktive omdriftsarealer – bortset fra ”småbiotoper” – skal slås mindst én gang inden 25. oktober. Der er dog samtidig forbud mod slåning mellem 1. maj og 31. juli. Naturen foretrækker, at arealet slås tidligt forår, umiddelbart inden årets vækst starter, så vegetationen får lov til at stå i efteråret og hele vinteren. Det giver nemlig skjul og overvintring for en masse liv, hvorimod en afpudsning i sensommeren vil ødelægge disse vilkår. Væg derfor den variation af slåningsbrak og bræmmer, der hedder forårsslåning, hvor de skal slås i april måned. ●

**MICHAEL TERSBØL,
ØKOLOGIRÅDGIVNING DANMARK,
OG BENT RASMUSSEN,
INNOVATIONSCENTER
FOR ØKOLOGISK LANDBRUG**